
JOHAN BÉLA ORSZÁGOS EPIDEMIOLOGIAI KÖZPONT

Epinfo

Epidemiológiai Információs Hetilap

Fágtípus vizsgál- latok, 2002	627
Az Európai Járványügyi Megelőző Ellenőrző Központ székhelye	633
Tájékoztatás engedélyezett fertőtlenítő- szerekről	634
Fertőző betegségek adatai	635

HAZAI INFORMÁCIÓ

SALMONELLA SURVEILLANCE: FÁGTÍPUS VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI, 2002

A "Johan Béla" Országos Epidemiológiai Központ (OEK) Fágtipizálási és molekularis epidemiológiai osztályán valamint az ÁNTSZ megyei intézeteinek fáglaboratóriumaiban 2002-ben 10 600, különböző szerotípusba tartozó, humán, állati, élelmiszer és víz eredetű Salmonella törzs fágtípus-meghatározását végezték el. A vizsgált **Salmonella** törzsek számának szerotípusok szerinti megoszlását az **1. táblázat** mutatja.

A **S.Typhi**, **S.Paratyphi-B** és **S.Java** törzsek fágtípus-meghatározását kizárólag az OEK laboratóriumában végzik. Az év során beérkezett 11 **S.Typhi** törzs közül 7 baktériumgazdától, 4 pedig új betegtől (egy hazai és egy 2001. évi importált megbetegedésből) származott. A betegekből származó törzsek E1a fágtípusúnak illetve nem tipizálhatónak bizonyultak. Az egyetlen beérkezett **S.Paratyphi-B** törzs Taunton fágtípusúnak és a vizsgált antibiotikumokkal szemben érzékenynek bizonyult. A hat **S.Java** törzsből kettő tünetmentes ürítő személytől, három új megbetegedésből, egy pedig vízmintából származott. Három izolátum érzékenynek, három pedig multirezisztensnek bizonyult.

A vizsgálatra beérkezett **S.Enteritidis** törzsek száma 2001-hez képest kismértékben növekedett (8395-ről 8996-ra). A tipizált törzsek megyénkénti megoszlását az **1. ábra** mutatja.

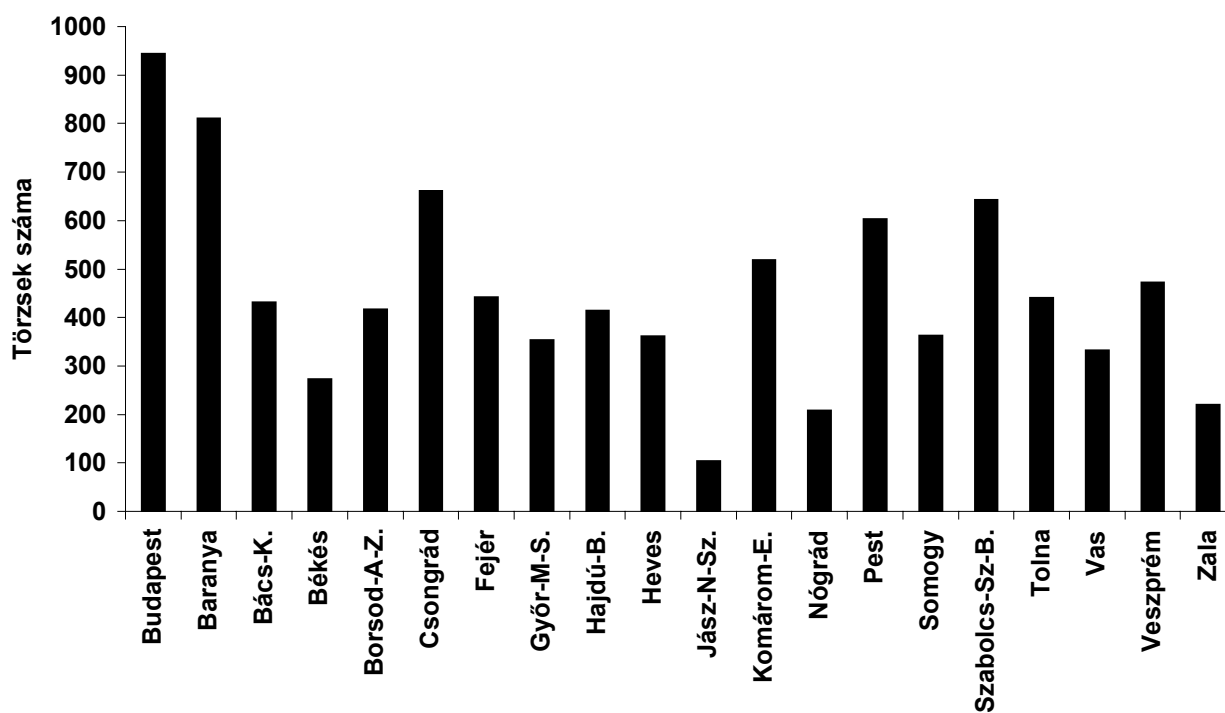
1. táblázat

A 2002-ben vizsgált Salmonella törzsek száma szerotípusok szerint

Salmonella szerotípus	Vizsgált	Izolált
	törzsek száma	
S.Typhi	11	11
S.Paratyphi-B és S.Java	7	6+1
S.Enteritidis	8996	9248
S.Typhimurium	518	603
S.Infantis	672	739
S.Blockley	93	334
S.Saintpaul	62	283
S.Hadar	112	154
S.Bovis morbificans	19	111
S.Virchow	64	84
S.Derby	4	58
S.Bredeney	9	38
Egyéb	35	440
Összesen	10602	12110

1. ábra

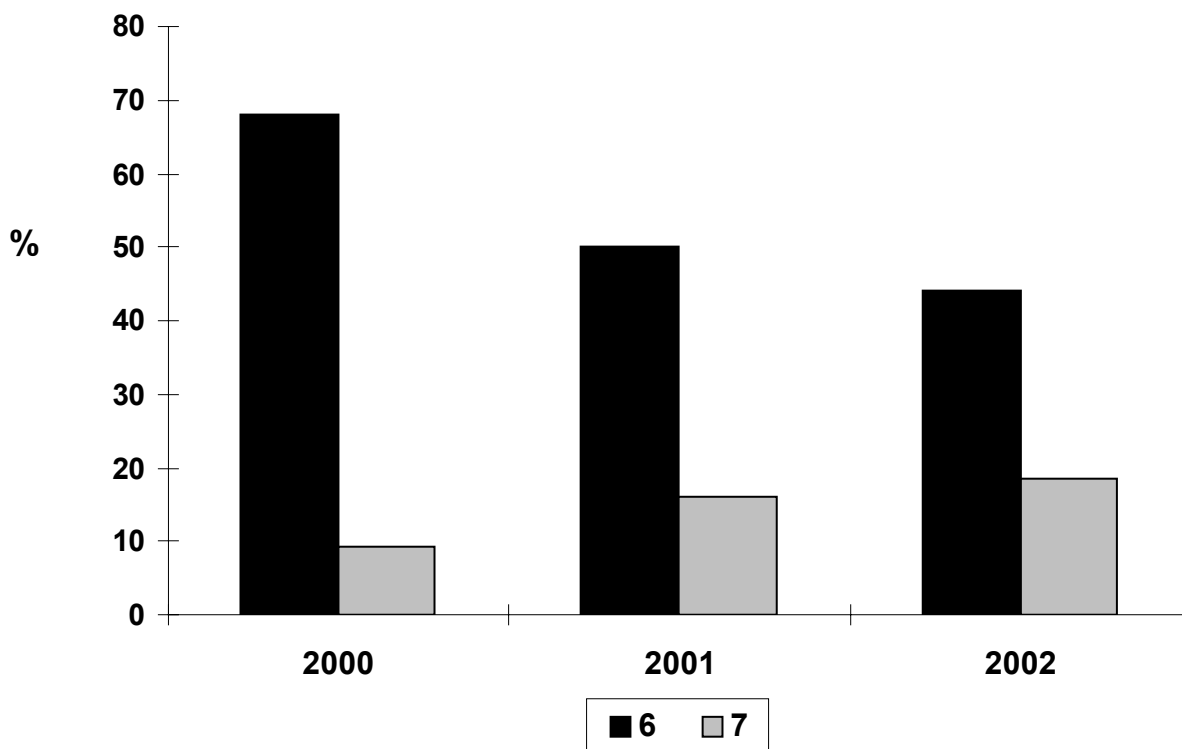
Fágtípus-meghatározásra a megyei fáglaboratóriumokba és az OEK-be 2002-ben beérkezett S.Enteritidis törzsek megyék szerint

A 2001. évi adatokhoz hasonlóan a legtöbb törzs továbbra is Budapestről származott, a megyék közül Baranya, Csongrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Pest megyéből küldtek a legnagyobb számban **S.Enteritidis**-t vizsgálatra. A legkevesebb törzs Jász-Nagykun-Szolnok, Zala és Nógrád megyében került fágtypus-meghatározásra. A 2002. évben vizsgált **S.Enteritidis** törzsek fágtypus szerinti százalékos megoszlásáról országos szinten a következőket állapíthatjuk meg: bár csökkenő gyakorisággal, de továbbra is domináns volt a 6 fágtypus (44,2%) amelyet a 6b követett (24,2%). Tovább emelkedett a 7 fágtypusba tartozó törzsek aránya (16,0%-ról 18,6%-ra). Jelentősebbnek mondható még az 1 fágtypus előfordulásának gyakorisága (3,1%). Az egyéb fágtypusba tartozó törzsek (1b, 1c, 3, 6a, 6c, 15, 16, 18 és egyéb, ritkább fágtypusok) egyenként 2% alatti arányt képviseltek (összesen 9,9%). A 7 fágtypus térhódítása a 6 fágtypussal szemben (2. ábra) évek óta tartó folyamat, bár a változás üteme lassulni látszik.

2. ábra

**A 6 és 7 fágtypusú Salmonella Enteritidis törzsek
százalékos megoszlása 2000-2002 között**

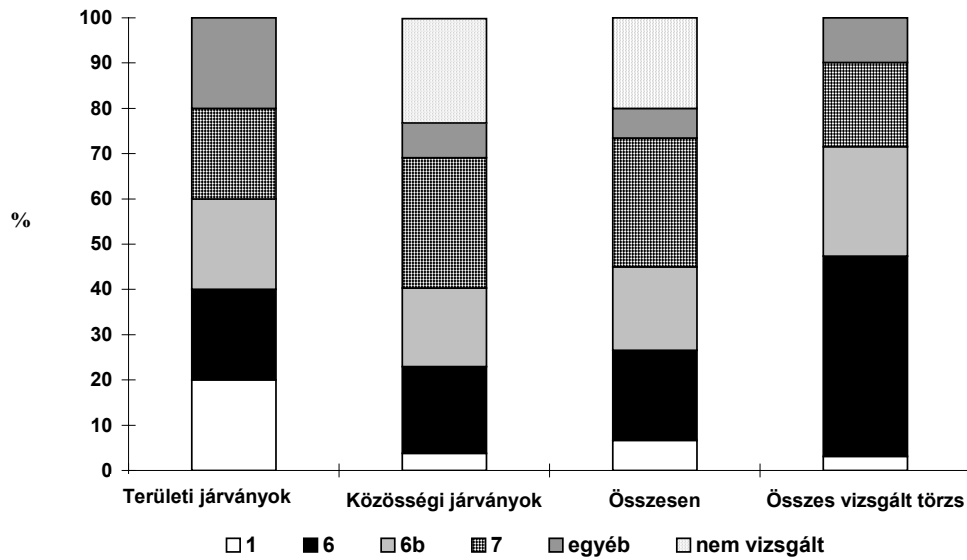
A **S.Enteritidis** törzsek megyénkénti, fágtípus szerinti megoszlásában voltak kisebb-nagyobb eltérések. Kiemelésre méltó jelenség a 7 fágtípus kiugróan magas aránya a főváros (28,3%) valamint Baranya (47,2%) és Tolna (43%) megye anyagában, amely jelenség háttérében az adott területeken lezajlott területi és közösségi járványok álltak. A járványok során izolált törzsek fágtípus szerinti megoszlását a **3. ábra** szemlélteti. Míg a területi járványokból származó törzsek között egyenlő arányban szerepeltek a leggyakoribb fágtípusok (6, 6b, 7), addig a közösségi járványok során izolált törzsek leggyakrabban 7 fágtípusúnak bizonyultak (az OEK Járványügyi osztályának összesítése alapján).

Az OEK Fágtypizálási és molekuláris epidemiológiai osztályára beérkező valamennyi **S.Enteritidis** izolátum antibiotikum rezisztenciáját is megvizsgálták. Ennek alapján elmondható, hogy a törzsek 77,0%-a volt a vizsgált antibiotikumokkal (ampicillin, sumetrolim, streptomycin, tetracyclin és nalidixin-sav) szemben érzékeny, ami a rezisztens törzsek előfordulásának 12%-os növekedését jelentette a tavalyi évhez képest. A multirezisztens törzsek aránya továbbra is igen alacsony (2%). A nalidixin-savval szembeni rezisztencia 1998 óta megfigyelhető növekedése most visszafordulni látszik, a 2001-es 30,4%-os értékhez képest 2002-ben 18,2%-ra esett vissza. A nalidixin-savval szembeni rezisztencia jellemzően a 6 fágtípushoz volt köthető, de egyéb fágtípusú törzsek esetében is előfordult. A törzseknek csak kis százaléka rendelkezett bakteriocin termelő képességgel.

A fágtípus-meghatározásra beérkezett **S.Typhimurium** törzsek száma (672) meghaladta a 2001. évben vizsgált törzsek számát (448). 2002-ben összesen 22 **S.Typhimurium** okozta családi és 2 közösségi járványt regisztráltak. A legtöbb törzs Csongrád és Pest megyékben került izolálásra. A törzsek jelentős része (39,0%) továbbra is a 2/3 fág/biotípusba tartozott. Míg a megelőző években viszonylag gyakori (2001-ben 8,9%) 2c/3 fág/biotípusba tartozó törzsek aránya jelentősen (2,9 %) csökkent, addig a 35/3 típusú törzsek aránya megduplázódott, a 2001. évi 10,9%-ról 22,2%-ra nőtt. A törzsek mintegy 40,0%-a multirezisztensnek bizonyult. E törzsek szinte kivétel nélkül a 2, illetve a nemzetközi (Anderson-féle) fágtípus-meghatározási módszer alapján a DT104-es fágtípusba tartoztak, amely fágtípust, mint világszerte elterjedt járványtörzset tart számon a szakirodalom.

3. ábra

A S.Enteritidis gyakoribb fágtípusainak százalékos megoszlása a 2002. évi járványokban

E multirezisztens törzsek, valamint egyéb, nem a DT104-es fágtypusba tartozó multirezisztens törzsek integron (antibiotikum rezisztencia gént tartalmazó mobilis génszakasz) hordozását, valamint a streptomycin/spectinomycin rezisztencia genetikai hátterének feltárását a Széchenyi-terv keretében, pályázati munkaként végezték el és publikálták (Gadó et al, és Nógrády et al., 2003). A kutatómunkát a DT104 és egyéb fágtypusú törzsek chloramphenicol rezisztenciája genetikai hátterének feltárása irányában folytatták.

A vizsgált **S.Infantis** törzsek számában 2002-ben további növekedés következett be: a 2001. évi 415 törzshöz képest 2002-ben 672 törzs került fágtypus-meghatározásra, s így a **S.Infantis** izolátumok száma meghaladta a **S.Typhimurium** izolátumokét. Főleg az ország egyes északkeleti megyéiben, illetve Budapesten és Pest megyében fordult elő a **S.Infantis** a legnagyobb számban. A két leggyakoribb fágtypus, amelyek közel azonos arányban az izolátumok majdnem felét adták, a 213 (23,7%) és a 217 (22,5%) fágtypusok voltak. A OEK-ben vizsgált 218 **S.Infantis** törzs mintegy 77,0%-a multirezisztensnek bizonyult, amely a 2001-es (már akkor is magas) 54,0%-os arányhoz képest további jelentős növekedést jelent.

A **S.Infantis**-szal ellentétben a vizsgált **S.Hadar** törzsek száma jelentősen, mintegy felére csökkent (220-ról 112-re). A törzsek (amelyek között 1 víz és 2 állati eredetű törzs is szerepelt) jelentős része (80,3%-a) továbbra is a 838 fágtypusba volt sorolható és multirezisztensnek mutatkozott.

A további, nagyobb számban fágtypus-meghatározásra beküldött szerotípusok a **S.Blockley**, a **S.Saintpaul** és a **S.Virchow** voltak. A 93 beküldött **S.Blockley** törzs a 887 és a 878 fágtypusokba tartozott és valamennyi multirezisztens volt.

Az OEK-be beérkezett 62 **S.Saintpaul** törzs mind humán eredetű és tipizálható volt, összesen 14 féle fágtypust képviselt. A leggyakoribbak a 15 és a 25 fágtypusok voltak. A törzsek (2 kivételével) multirezisztensnek bizonyultak.

A 64 megvizsgált **S.Virchow** törzs 13 féle fágtypusba volt sorolható. Itt is külön említendő a multirezisztens törzsek magas száma (az OEK-ben megvizsgált 37 törzs 70,3%-a multirezisztensnek bizonyult).

A fágtypus-meghatározási vizsgálatok alapján a vizsgált Salmonella törzsekkel kapcsolatosan az alábbi megfigyeléseket érdemes kiemelni:

- a **S.Enteritidis** esetében a 6 fágtypus gyakorisága lassan csökken, helyét a 7 fágtypus látszik átvenni;
- a **S.Typhimurium** törzsek száma csökkenő tendenciát mutat, ezzel párhuzamosan egyre emelkedik a **S.Infantis** izolálumok száma, amelynek hátterében az állategészségügyben is megfigyelhető, hasonló tendencia (**S.Infantis**-szal fertőzött baromfihús és tojás) valószínűsíthető,
- emelkedik az egyelőre vezető szerotípusok (**S.Enteritidis** és **S.Typhimurium**) mögött gyakoribbá váló szerotípusok, így pl. a **S.Infantis**, **S.Blockley**, **S.Saintpaul**, **S.Virchow** között a multirezisztens törzsek aránya, amely az antibiotikumok sokkal megfontoltabb használatára hívja fel a figyelmet.

A tájékoztatást adta: **dr. Nógrády Noémi** biológus,
Pásztai Judit osztályvezető
OEK Fágtypizálási és molekuláris epidemiológiai osztály

NEMZETKÖZI INFORMÁCIÓ

Az Európai Tanács 2003. december 13-i ülésén, a tagállamok állam- és kormányfőinek döntése alapján **Svédország kapta a jogot** – előzetes, nem hivatalos fordítás szerint – **az Európai Járványügyi Megelőző és Ellenőrző Központ** (European Centre for Disease Prevention and Control) **székhelyének biztosítására.**

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2003. december 8-14.** közötti időszakban bejelentett fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az **enterális fertőző betegségek** közül a **salmonellosis** és a **dysenteria** járványügyi helyzete kedvezően alakult, mind a heti, mind az év eleje óta nyilvántartásba vett esetek száma alatta maradt a 2002. év azonos időszakában regisztráltak. A **campylobacteriosis** bejelentések száma mind az előző hetihez, mind az előző év azonos hetéhez viszonyítva több volt, azonban az 1-50. héten jelentett esetszám nem érte el a 2002. év azonos időszakában nyilvántartottat. Az **enteritis infectiosa** megbetegedések száma 15%-kal emelkedett az előző hetihez viszonyítva. Gastroenteritis járványról nem érkezett jelentés.

A **vírushepatitisek** járványügyi helyzete kedvezőnek minősíthető, mintegy 35%-kal kevesebb megbetegedést diagnosztizáltak, mint az előző héten. Az esetek közel fele Borsod-Abaúj-Zemplén megyében fordult elő.

A **légúti fertőző betegségek** közül a **scarlatina** esetek száma erőteljesen, míg a **varicella** bejelentések száma mérsékelten emelkedett az előző hetihez képest. **Morbillit** nem jelentettek. Két **rubeola** és négy **mumpsz** megbetegedést regisztráltak. A héten egy **pertussis** gyanúról érkezett utólagos bejelentés, a 14 éves gyermek szeptemberben kezdődött megbetegedésének laboratóriumi vizsgálata folyamatban van.

Több **idegrendszeri fertőző megbetegedést** diagnosztizáltak az előző héthez viszonyítva. A nyilvántartásba került 5 **gennyos meningitis** közül egy esetben a **N.meningitidis** kóroki szerepét igazolták.

Az **influenzaszerű** megbetegedések halmozott előfordulásáról nem érkezett jelentés. Az 50. héten a légúti kóroki monitor keretében 43 betegről érkezett vizsgálati anyag az OEK Légúti vírus és molekuláris virológiai osztályára, ahol direkt antigén kimutatással 3 esetben **influenza B** fertőzést igazoltak. Két betegnél az influenza B vírus mellett **Mycoplasma pneumoniae** jelenlétét is kimutatták. Tíz beteg torokváladéka **Chlamydia pneumoniae** pozitívnak bizonyult.

TÁJÉKOZTATÁS ENGEDÉLYEZETT FERTŐTLENÍTŐSZEREKRŐL

2003. november hónapban engedélyezett fertőtlenítőszer listája

A fertőtlenítő-szer neve	Forgalmazó	Felhasználási terület	Alkalmazási koncentráció	Behatási idő	Antimikrobiális spektrum
KÖRÖS fertőtlenítő hatású mosószer	KÖRÖS Vegyipari Kft. 5510 Dévaványa, Szigeti major	textilfertőtlenítés	automata mosógépekben: 4-5 kg ruha/100-120 ml – 40°C kézi mosás: 10 l víz/100 ml – min. 40°C	30 perc	B (MRSA), F
SEKUSEPT pulver classic	Ecolab-Hygiene Kft. 1123 Budapest, Alkotás u. 50.	felületfertőtlenítés aktivátor nélkül	1,5%	60 perc	B (MRSA),F,V,T
			ultrahangos mosogatóban: 2%	15 perc	B (MRSA),F,V,T
		felületfertőtlenítés aktivátorral	terápiás kádak: 2%	2 perc	B (MRSA),F
		eszköz- és műszerfertőtlenítés aktivátor nélkül	2%	60 perc	B (MRSA),F,V,
			4%	60 perc	Poliovírus
			5%	120 perc	T
			10%	60 perc	S
eszköz- és műszerfertőtlenítés (endoszkóp) aktivátorral	2%	15 perc	B (MRSA), F,V,T		
	5%	120 perc	S		
IzoPro kendő	Celerus Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. 2002 Tahitótfalu, Villám köz 3.	felületfertőtlenítés	1 db	15 perc	B,F
BROMOSEPT 50	DAMEER Kft. 2890 Tata, Tanoda tér 4.	felületfertőtlenítés	0,05 %	rászárítani vagy 30 perc	A,B,F,V (SARS coronavírus)

Jelmagyarázat: A = algicid, B = baktericid, F = fungicid, V = virucid, T = tuberculocid, S = sporocid

A tájékoztatást adta: dr. Milassin Márta főtanácsos

OEK Dezinfekciós osztály

EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ÉS
CSALÁDÜGYI MINISZTERIUM
Eng.sz.: 87104/1975

MINISTRY OF HEALTH,
SOCIAL AND FAMILY AFFAIRS
OF THE HUNGARIAN REPUBLIC

Bejelentett fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Notified cases of communicable diseases in Hungary (+)

50/2003.sz.heti jelentés (weekly report)

(2003.12.08 – 2003.12.14.)

Betegség Disease	az 50. héten (week)			az 1 – 50. héten (week)		
	2003.12.08- 2003.12.14.	2002.12.09- 2002.12.15.	Medián 1997- 2001	2003.	2002.	Medián 1997- 2001
Typhus abdominalis	-	-	-	-	1	1
Paratyphus	-	-	-	-	1	-
Salmonellosis	87	116	123	6502	7208	12501
Dysenteria	1	2	10	137	387	615
Dyspepsia coli	-	-	2	79	65	121
Egyéb E.coli enteritis	-	1	•	72	53	•
Campylobacteriosis	161	128	•	5553	5980	•
Yersiniosis	-	1	•	75	85	•
Enteritis infectiosa	845	785	•	39785	39341	•
Hepatitis infectiosa	19	15	41	918	934	1883
AIDS	-	1	-	25	25	32
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	1	-	•	16	20	•
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	1	-	-	20	9	1
Scarlatina	97	53	146	1797	2439	4841
Morbilli	-	-	-	3	1	26
Rubeola	2	-	2	79	69	127
Parotitis epidemica	4	5	4	189	176	270
Varicella	1034	1106	•	34441	34584	•
Mononucleosis inf.	24	26	26	1399	1387	1244
Legionellosis	3	3	•	119	61	•
Meningitis purulenta	5	1	•	241	204	•
Meningitis serosa	3	1	3	132	116	150
Encephalitis infectiosa	3	2	-	123	111	110
Creutzfeldt-J.-betegség	-	-	•	10	14	•
Lyme-kór	11	18	•	1156	1166	•
Listeriosis	-	-	•	8	5	•
Brucellosis	-	-	-	1	-	3
Leptospirosis	-	1	-	33	36	68
Tularemia	-	1	2	37	86	89
Tetanus	-	-	-	5	5	13
Vírusos haemorrh. láz	-	-	•	4	3	•
Malaria*	-	-	-	8	14	17
Toxoplasmosis	1	5	6	150	230	246

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

(*) importált esetek (imported cases)

(•) nincs adat (no data available)

A statisztika készítés ideje: 2003.12.16

A „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt a „Johan Béla” Országos Közegészségügyi Intézet és a Centers for Disease Control and Prevention (CDC) a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat által biztosított együttműködés révén fejlesztették ki.

Az **Epinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.antsz.hu/oeke

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

„Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ

1966 Budapest, Pf. 64. Telefon: 476-1153, 476-1194

Telefax: 476-1223

E-mail: epiujsg@oeke.antsz.hu

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál hivatkozni kell az alábbi módon: Országos Epidemiológiai Központ. A közlemény címe. Epinfo a megjelenés éve; a kiadvány száma:oldalszám. (Pl.: Országos Epidemiológiai Központ. 10 éves az Epinfo. Epinfo 2003;1:1-2.)

Országos tisztifőorvos:

Prof. dr. Ungváry György

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő: dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: dr. Melles Márta

Főszerkesztő helyettes: dr. Csohán Ágnes

Olvasó szerkesztő: dr. Krisztalovics Katalin

Szerkesztők:

Boros Julianna

dr. Böröcz Karolina

Lendvai Gyuláné

Technikai szerkesztő:

Kissné Sponga Zsuzsanna

Nyomda vezetője:

Vizinger Ferenc

ISSN 1419-757X